

Pirjo Tuominen: Villit vedet.
Kustannusosakeyhtiö Tammi. Juva 1992.
455 s.

Jonkinlaisella ennakkoluulolla otin käteeni Pirjo Tuomisen uuden kirjan, joka käsittelee Venäläis-Amerikkalaista Kauppakomppaniaa ja erityisesti suomalaisten osuutta Venäjän Alaskan kehityksessä. Olen joskus lukenut erään Pirjo Tuomisen aikaisemman historiallisen romaanin, eikä se sytyttänyt minua.

Kaunokirjallisen tuotteen onnistuminen riippuu paljon myös aiheen valinnasta. Kirjoitettiin vuosi 1839, kun parkkilaiva "Nikolai" aloitti pitkän matkansa Helsingistä Venäjän Amerikan "pääkaupunkiin", Sitkaan. Matkalle lähtivät suomalainen kenraalikuvernööri Adolf Etolén, pastori Uno Cygnaeus ja paljon muita suomalaisia, joukossa yksi kirjan päähenkilöistä, palvelustyttö Katariina Opman.

Tästä matkasta alkaa romaanin mielenkiintoinen tarina. Kirjan alkuluvut, jotka lienevät tarpeen teoksen juonen ympärille, tuntuvat hieman keino-teköisiltä. Tämä johtunee siitä, että ilmeisesti vasta matkasta lähtien romaani pohjautuu historiallisiin tosiasioihin. Kirja antaa hyvän kuvan siitä, millaista oli matkustaminen 1800-luvun purjelaivassa maapallon toiselle puolelle.

Laajoihin arkistotutkimuksiin perustuvat myös kuvaukset venäläis-suomalais-amerikkalaisesta siirtokunnasta Alaskassa aikana, jolloin Suomella oli yhteinen maaraja Meksikon kanssa. Selitys hyväälle dokumentaatiolle on, paitsi kirjoittajan vierailu Alaskassa ja työskentely University of Alaska Fairbanksissa, myös se, että kirjoittajan yhtenä taustavoimana on ollut Hugo L. Mäkinen, joka on vuosikymmeniä kerännyt ainutlaatuista materiaalia Alaskan suomalaisista.

Venäjän Alaska, siitä kun tanskalaisen Beringin johtama venäläinen retkikunta löysi sen v. 1741, aina vuoteen 1867, jolloin Venäjän valtio myi alueen Yhdysvalloille 7.2 milj. dollarin hinnasta, tarjoaisi mielenkiintoisia aiheita tutkijoille ja kirjailijoille. Suomalaiset ovat liittyneet kiinteästi Alaskan asuttamiseen 1700-luvulta lähtien. Pastori Uno Cygnaeuksen sekalainen seurakunta Sitkassa käsitti 150–200 henkeä v. 1840–45.

Mielenkiintoinen kohde olisi esimerkiksi suomalaisen merikapteenin Gustaf Niebaumin osuus Alaskan Yhdysvalloille myynnin välittäjänä v. 1867. Alaskan turkiskaupalla vaurastunut Niebaum asettui asumaan Kaliforniaan toimien Venäjän konsulina siellä ja perusti vielä nykyäänkin kuuluisan Inglenookin viinitarhan. Toinen aihe, tosin amerikkai-

selta kaudelta, voisi olla Klondyken kultalöydöt v. 1896. Todellinen kansainvaellus suuntautui silloin Alaskan kultakentille; joukossa oli paljon suomalaisiakin.

Pirjo Tuomisen kirja on hyvä esimerkki siitä, että suomalaissiirtolaisten seikkailut eri puolilla maailmaa ovat mielenkiintoisia romaani aiheita. Mutta suomalaisten vaiheet Alaskan lumikentillä tarjoaisi myös erinomaisen väitöskirjan aiheen kunnianhimoiselle tutkijalle. Siirtolaisuusinstituutti, jonne on kertynyt aineistoa myös Alaskan suomalaisista, olisi valmis avustamaan Alaskaan päätyneiden lännen lokareiden vaiheiden säilyttämisessä jälkipolville.

Olavi Koivukangas

Mei T. Nakano: Japanese American Women, Three Generations 1890–1990.

Mina Press Publishing and International Japanese American Historical Society. San Francisco 1990. 256 p.

The book is aimed at presenting "the history of women, told by women" and being a "historical account not of the heroic but of the undervalued" (p. xiii) of three generations of Japanese Americans. Although earliest immigration took place in the 1860s, it was in the 1910s and 1920s that a wave of Japanese immigrants arrived in the U.S., a majority of women as "picture brides" to marry men they had never met before. In 1924, the U.S. Immigration Act was passed, banning Japanese immigration altogether. The Act remained in effect until after the World War II.

The book portrays difficulties the first two generations have gone through in their experience with married life, racism, segregation, the war and concentration camp, and "evolutionary" assimilation of the third generation into American society in a span of one century. The book is organized in chronological order of the Issei (first generation), the Nisei (second generation), and the Sansei (third generation). Between the Issei and the Nisei is a section entitled Okaasan (mother), a short account written by one Nisei woman about her mother. Methodologically, the author uses her personal interviews, secondary sources, and a survey in the form of a questionnaire.

Written in a scholarly format, the absence of a theoretical framework and the author's unfamiliarity with recent works in relevant fields hamper the book in dealing with central issues, and pose several problems.

The author uses concepts of *ie* as the "traditional family system" which is "patriarchal" and "extended". However, recent studies in folklore and sociology have identified the heterogeneity of Japanese family structure in terms of gender, descent, the constitution of membership, succession to the family headship, residential pattern, inheritance system, etc. to such an extent that it is even held that there is no such thing as the *ie* institution (for example Ueno 1984).

Much reverence and total sympathy for the difficulties that the first and second generations have gone through overwhelm scholarly examination of what the author calls "oral history" and "real life story". Issues that have been discussed in recent studies in history and personal narrative regarding how later experiences have transformed the mental schemata that shaped what has been previously remembered and how each occasion of remembering and telling memories itself has affected the nature and contents of memories, etc. are not taken into consideration (for example, see Lowenthal 1985). This results in uncritical celebration of the personal virtue such as the extraordinary capacity for patience and strength of the Nisei Mother (p. 74-95), rather than more nuanced assessment of personal narratives.

One of the author's largest concerns is assimilation and acculturation. The acculturation process

is seen as a loss of Japaneseness and traditional Japanese values in exchange for increasing penetration into American society. Issei could maintain their Japaneseness because of social segregation, but Sansei are at stake because of their incorporation into the mainstream society. Uninformed of recent studies in ethnicity, the author simply assumes that ethnic identity is inherited and genetic, and can be maintained in isolation but is threatened in interaction. But this is not the case since ethnic identity is always constructed in relation to other ethnic identities.

Issei, Nisei and Sansei are presented as outwardly distinct and inwardly homogeneous groups. Rather than seeing diversity within the group, the book presents each group as a monolithic category that can be compared with the other groups.

Despite these shortcomings, the book does give useful information on the general history of Japanese Americans as well as details of everyday life and practices such as post-war employment patterns and housing, etc.

Reference:

Lowenthal, D. 1985. *The Past is a Foreign Country*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ueno, K. 1984. *Nihon no Kazoku no Tayō-sei (Diversities in Japanese Family)*. *Nihon Minzoku-gaku Taikai* Vol 8. *Mura to Murabito*. p. 411-454. Tokyo: Shōgakkan.

Mikako Iwatake